

نگاهی به زندگی حضرت خدیجه (س) / خدمات فرهنگی و اقتصادی ام المومنین به اسلام

حضرت خدیجه کبری (س) حامی راستین حضرت ختمی مرتبت (ص) بود و جان و مال خویش را تقدیم مقام رسالت کرد و از میان همه زنان گیتی به عنوان رویشگاه برترین نسل و شریف ترین تبار بشریت انتخاب شد.

خبرگزاری مهر- گروه دین و اندیشه: حضرت خدیجه کبری (س) حامی راستین حضرت ختمی مرتبت (ص) بود و جان و مال خویش را تقدیم مقام رسالت کرد و از میان همه زنان گیتی به عنوان رویشگاه برترین نسل و شریف ترین تبار بشریت انتخاب شد. حضرت خدیجه (س) از خاندانی اصیل و ممتاز در سال عام الفیل و یا حدود 3 سال بعد از آن به دنیا آمد. این بانوی بزرگوار به دلیل منش ارجمند و شخصیت ویژه به لقب هایی مفتخر گردیده که هر یک از القاب ترجمان بینش و منش بالایش و نشانگر بعدی از ابعاد چنگانه شخصیت ایشان است. برخی از القاب وی به استناد روایات، طاهره، مبارکه، صدیقه، زکیه، راضیه و کبری است. حضرت خدیجه (س) دارای کینه هایی نیز از جمله ام الزهرا، ام الصعاليك، ام الیتامی و ام المومنین بودند.

حضرت خدیجه (س) از خانواده اشراف بود و میراثی داشت که آن را سرمایه نمود و به شرط مضاربه در کاروان بازرگانی «قریش» تجارت می کرد، ثروت وی به اندازه ای بود که در عصر جاهلیت او را «بانوی قریش» می نامیدند. حضرت خدیجه (س) بر اثر تدبیر و سعی و کوشش در تجارت و امور اقتصادی و هوشمندی توانسته بود از ثروتمندان عصر خود باشد، اما ناگفته نماند که هدف خدیجه (س) در تجارت، ثروت اندوزی نبود و هرگز تجارت را به عنوان وسیله ای برای کسب درآمدهای سرشار اما نامشروع به کار نبرد. ایشان هرگز در پی سودجویی و منفعت طلبی های شخصی و بی رویه نبود، بلکه تا سر حد امکان به درماندگان و یتیمان کمک می کرد و همانطور که ذکر شد او را به عنوان «ام الصعاليك» و «ام الیتامی» می خواندند و سرانجام همه ی اموالش را در راه اسلام صرف کرد.

حضرت خدیجه (س) هرچه داشت به پیغمبر اسلام (ص) بخشید و آن حضرت نیز به اعتراف دوست و دشمن کسی نبود که مال و ثروت بیاندوزد و چیزی برای روز مبادا نگه دارد و هر کس به او روی می آورد، دست خالی برنمی گشت.

در سال 618 م که بیست و پنج سال از عمر شریف پیامبر اکرم (ص) گذشته بود، حضرت خدیجه (س) را تزویج نمود در این ازدواج میمون و مبارک، یک سلسله جهات معنوی می باشد. ثمره ازدواج پرخیر و برکت حضرت نبی اکرم (ص) با حضرت خدیجه (س) بنابه روایات تاریخی، 6 فرزند است که 4 دختر و 2 پسر بوده اند.

خدیجه (س) که یار غمخوار پیامبر (ص) پیش از بعثت بود، پس از آن هم با تمام وجود حامی افکار و اندیشه های توحیدی او محسوب می شد. در حساس ترین شرایط زندگی پیامبر اسلام (ص)، چه آن زمان که وجود مبارکش در آستانه نزول وحی قرار داشت و همه چیز دگرگون شده بود و چه آن زمان که وحی الهی بر قلب پاکش نازل می شد و جهانی را به لرزه در می آورد، همواره رسول اکرم (ص) را به خوبی درک می کرد. آن حضرت را به درستی می ساخت و به امتیازات آن حضرت، پی برده بود. رسالت او را به روشنی فهمید و آن را با تمام جاننش پذیرفت و با همه ی توان خود در راه تثبیت و گسترش آن ایستادگی کرد و به راستی که کمتر همسری می تواند این چنین حساس، فهمیده، باکمال و عمیق، عالم و واقع بین باشد.

در تاریخ پرفراز و نشیب اسلام، کمتر کسی از جامعه ی زنان، چون حضرت خدیجه کبری درخشیده است. خدیجه (س) بانویی است که بزرگترین افتخارش همسری پیامبر اکرم (ص) است. ایشان چنان شخصیتی داشت که حتی سال ها پس از رحلت وی، پیامبر اکرم (ص) هرگاه نام او را می شنید اشک بر گونه های آن حضرت جاری می شد.

یکی از امتیازات و ویژگی های برجسته حضرت خدیجه(س) انتخاب شایسته و بایسته و هوشمندانه ی او و پیشتازی اش در گزینش اسلام و گرایش به پیام زندگی ساز و عدالت آفرین آسمانی است که تحسین برانگیز و تاریخ ساز و الهام بخش است. اسلام آوردن خدیجه(س) بر آغاز دعوت عمومی پیامبر اکرم مقدم بوده است و حضرت خدیجه(س) نخستین کسی بود از زنان که مسلمان شد.

آنچه از احادیث، روایات و اعترافات علماء و دانشمندان اسلامی و همچنین شواهد تاریخی بدست می آید این است که حضرت خدیجه(س) در پذیرفتن اسلام جز پیشگام ترین افراد و به اصطلاح قرآن «#السابقون الاولون» هستند که در صدر اسلام ملاک مهمی برای فضیلت و برتری بوده است.

حضرت خدیجه(س) برای تقویت ایمان و اطمینان قلبی اش، تلاش های فراوانی در جهت معرفت، شناخت کمالات، روحیات و صفات پیامبر(ص) انجام دادند. حضرت خدیجه(س) در زمینه ها و ابعاد مختلفی حامی اسلام و پیامبر(ص) بودند.

- نقش فرهنگی- اجتماعی حضرت خدیجه(س)

1- تصدیق پیامبر اکرم(ص): یکی از راه های مبارزه قریش و دشمنان پیامبر(ص) برای خدشه دار کردن چهره ی ملکوتی حضرت رسول (ص)، توسل به حربه ی احمقانه ی تهمت بود. تهمت هایی مانند دروغگویی و جنون که قرآن در آیات زیادی به این تهمت ها اشاره می کند. از جمله اقداماتی که حضرت خدیجه(س) در زمینه فرهنگی و اجتماعی انجام داد تصدیق و تایید پیامبر(ص) بود و این یکی از کارهای مهمی است که دارای آثار مثبت زیادی در جهت پیشبرد اهداف مقدس پیامبر(ص) و ناکامی دشمن و ایجاد سستی و تزلزل در عقاید خرافی آنان داشته است. اهمیت تصدیق پیامبر(ص) توسط خدیجه(س) آشکار می شود که تصدیق در آن شرایط سخت و دشوار چقدر بالارزش بوده است.

2- کمک های روحی و روانی به پیامبر(ص): یکی دیگر از اقدامات فرهنگی و معنوی حضرت خدیجه(س) همکاری با پیامبر(ص) جهت زدودن و یا حداقل کم کردن فشار ناراحتی ها و مشکلاتی است که به شخص پیامبر(ص) تحمیل کرده بودند.

3- کاهش نگرانی های پیامبر اسلام(ص)؛ وقتی که وحی بر محمد(ص) نازل شد از جلال و جبروت خدا از حال رفت. حضرت خدیجه(س) تا آخرین لحظات حیاتشان دل آرام رسول الله و تسلی دهنده به ایشان بودند؛ با برطرف کردن غم و اندوه ایشان و تبدیل آن به نشاط و شادی مقوم قلب مبارک رسول الله بودند و خداوند به وسیله ی ایشان غم و اندوه آن حضرت را از بین می برد.

4- تسکین دادن ناراحتی های ناشی از آزار دشمنان اسلام؛ حضرت رسول اکرم(ص) هنگامی که رسالت خود را آغاز کردند با دشمنی سرسختانه ی دشمنان اسلام مواجه گردیدند. در این میان فقط چند نفر بودند که از آن حضرت حمایت کردند که یکی از آنها حضرت خدیجه(س) بود. حضرت خدیجه(س) یار غمخوار پیامبر(ص) پیش از بعثت بود و پس از آن هم با تمام وجود حامی افکار و اندیشه های توحیدی ایشان محسوب می شد و به دلیل موقعیت مقبول و ممتازی که داشت پناهگاهی برای محمد(ص) به حساب می آمد.

5- ارشاد و هدایت مردم به سوی خدا و پیامبر اکرم(ص)؛ یکی دیگر از کارهای فرهنگی حضرت خدیجه(س) تبلیغ و ارشاد مردم بود. او در مدتی که همسر پیامبر(ص) بود، با عمل و زبان مردم را به سوی حقیقت و کمال راهنمایی می کرد. حضرت خدیجه(س) همسر گرامی پیامبر(ص)، سه سال همراه پیامبر(ص) و علی(ع) در تبلیغ عملی- که یکی از موارد آن نماز و نیایش است- شرکت داشت و بدین ترتیب جمعیت مسلمین رفته رفته افزایش یافت و زمینه برای دعوت علنی آماده گشت. علاوه بر تبلیغ عملی، خدیجه(س) در مواردی هم در بین و بعضی از افراد به تبلیغ زبانی می پرداختند و به معرفی پیامبر(ص) و کمالات وی اقدام می کردند.

- حمایت و نقش اقتصادی حضرت خدیجه(س)

پیامبر(ص) فرمود: "هیچ مالی هرگز به من سود نرسانید آنگونه که ثروت خدیجه برای من سود رسانید". نقش تاریخی و فداکاری های اقتصادی حضرت خدیجه(س) در یاری رسول الله(ص) که مشکلات فراوانی را از پیش پای ایشان برداشت و منجر به آرامش روحی ایشان گردید بسیار مشهود است.

پیامبر(ص) از اموال خدیجه(س) بردگان تحت شکنجه را خریداری می نمود و بدهکاران را از قید بدهکاری آزاد می کرد. به بینوایان و تهیدستان کمک می کرد و مسلمانانی را که از مکه به مدینه هجرت می کردند و مشرکان اموال آنها را مصادره می نمودند، با مال خدیجه(س) بی نیاز می نمود تا خود را به مدینه برسانند.

از همه مهمتر در ماجرای محاصره اقتصادی قریش که مدت 3 یا 4 سال به طول انجامید، همه اموال خدیجه(س) صرف حمایت از محاصره شدگان و رسول الله(ص) شد. بنابراین حمایت اقتصادی خدیجه(س) در واقع کلید مقاومت و شکستن این محاصره بود. حضرت خدیجه توانست با بذل مال خویش یاران اسلام را که در آغاز حیات خود، چون شاخه نو رسته بود در مقابل امواج خروشان دشمنان حفظ کند و زمینه رشد و شکوفایی اسلام و مسلمین را فراهم نماید و به استناد تاریخ رسول اعظم در مکه تا زمانی که خدیجه ی کبری زنده بودند در کفایت وسیع و بی نیاز از احدی بودند.

حضرت خدیجه(س) با وجود مبارکش با ایثار و عطوفت و مهربانی و عشق، حامی وجود مبارک رسول الله بود و با انفاق مال خویش در راه استحکام و تحکیم اسلام موانع و مشکلات را از راه مسلمانان کنار زد.

حضرت خدیجه(س) سخت ترین مشکلات را به خاطر حفظ ایمان به خدا و دفاع از اسلام و رهبر بزرگوار آن متحمل شد و از آنجا که از رسول الله حمایت همه جانبه داشتند و مایه آرامش و تسلی خاطر ایشان در برابر طوفان های حوادث سهمگین و اندوه های فراوان آغاز رسالت بودند، گویی که از تمام مسلمین حمایت کرده اند، چراکه راهنما و راهبر و مرشد و مریدشان را حمایت نمودند.

حضرت خدیجه(س) هر روز قدمی تازه در راه نیل به اهداف عالی اسلام برداشت و بالاخره در سال دهم بعثت بعد از سه سال محاصره در شعب ابی طالب این بانوی بزرگ و فداکار وفات یافت.

حضرت خدیجه(س) از نظر ایمان و عقیده به جایی رسید که خدا و پیامبر(ص) و ملائکه او را دوست داشتند و بر ایمان او مباحثات می کردند و او را افضل زنان پیامبر(ص) و به عنوان یکی از بزرگترین زنان جهان معرفی می نمودند.

